

Prof. dr Vladimir Čolović¹

PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA U ŠVAJCARSKOM PRAVU

Apstrakt

Švajcarski Savezni zakon o međunarodnom privatnom pravu donesen 1987. godine reguliše pretpostavke za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka definišući opšte pretpostavke koje se primenjuju na sve odluke, kao i posebne pretpostavke koje se primenjuju na odluke u zavisnosti od oblasti u kojima su donesene. Na taj način je švajcarski zakonodavac utvrdio specifičnosti koje postoje kod svih vrsta građansko-pravnih odnosa na koje se strane sudske odluke odnose. Ono što možemo izdvojiti kao zajedničku karakteristiku sistema priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka u Švajcarskoj jeste prebivalište tuženog, kako kod definisanja nadležnosti stranog suda koji je odneo odluku, tako i kod ostvarivanja prava tog lica u postupku pred tim sudom. Isto tako, Švajcarska je potpisnica Lugano konvencije o nadležnosti i priznanju i izvršenju stranih odluka, koja je donesena 2011., a čija je potpisnica i EU, kao i neke od zemalja koje nisu članice ove organizacije. U radu se posvećuje pažnja većini pretpostavki za priznanje u okviru posebnih oblasti građanskopravnih odnosa, kao i nekim aspektima izvršenja stranih odluka.

Ključne reči: *Švajcarska, strana odluka, priznanje, izvršenje, nadležnost, Lugano konvencija.*

1. Status i dejstvo strane sudske odluke

Da li će sudska odluka proizvoditi dejstva na teritoriji druge države – države priznanja, zavisi od toga da li će ispuniti uslove, odnosno, pretpostavke, koje je definisao zakonodavac te države. No, te pretpostavke mogu biti definisane na opšti ili detaljniji način. Švajcarski zakonodavac je prihvatio drugi način određivanja tih pretpostavki i drugačije, u odnosu na druge zakonodavce, regulisao ovu oblast.

No, da bi mogli da razumemo status strane sudske odluke i dejstvo koje ona proizvodi na teritoriji države priznanja, moramo praviti razliku između priznanja i izvršenja te odluke sa stanovišta ispunjenja pretpostavki, sa jedne strane, i izvršenja strane sudske odluke po unutrašnjim pravilima izvršenja zemlje priznanja, odnosno, domaće zemlje. Ne samo to, mora se odrediti koja se odluka primenjuje na domaćoj teritoriji, imajući u vidu da se mora pokrenuti postupak za priznanje i izvršenje stra-

¹ Naučni savetnik Instituta za uporedno pravo Beograd

ne sudske odluke. Tek nakon sprovedenog postupka priznanja i donošenja odluke o priznanju, strana sudska odluka se može izvršiti na teritoriji zemlje priznanja. A izvršenje znači svako postupanje subjekata nakon priznanja strane sudske odluke. Ta odluka je samim priznanjem ispunila uslove, koje predviđa pravo države priznanja i donošenjem odluke o priznanju od strane suda u toj zemlji, dobila pravnu snagu. Samim tim je stekla pravo da se po njenoj sadržini može postupati na domaćoj teritoriji. To postupanje je i izvršenje te odluke. No, treba razlikovati proglašenje strane sudske odluke za izvršnu od izvršenja iste, koje se vrši po unutrašnjim pravilima o izvršenju države priznanja.²

Strana sudska odluka može da ima samo ona dejstva, o kojima odlučuje sud države priznanja, dakle po njenom pravu. To znači da će strana odluka imati dejstva, kao i odluka, koju donese sud države priznanja, po pravilu *lex fori*, po pravu mesta suda³. Moramo reći da se priznanje javlja kao prejudicijelno u odnosu na izvršenje.

Obzirom da se radi o građanskopravnim stvarima sa elementom inostranosti, sud države priznanja, pred kojim se pokreće postupak priznanja, mora imati u vidu ovu činjenicu. Različite su oblasti građanskog prava, u kojima se donose strane sudske odluke. Upravo zbog toga, cilj pravila Međunarodnog privatnog prava je da unesu određeni red i relativnu sigurnost u pravnim poslovima i, uopšte, odnosima sa elementom inostranosti.⁴

2. Sistem priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka u Švajcarskoj

Švajcarski Savezni zakon o međunarodnom privatnom pravu (dalje: SZMPP)⁵ je donesen 1987. godine, odnosno, pet godina nakon donošenja jugoslovenskog Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja (dalje: ZRSZ)⁶. Dok je jugoslovenski zakonodavac (a taj Zakon se još uvek primenjuje u Srbiji, kao i u pojedinim bivšim republikama SFRJ), predvideo samo opšte pretpostavke za priznanje stranih sudskih odluka (dok je priznanje stranih arbitražnih odluka regulisano posebno, a posebne pretpostavke su predviđene samo za odluke u pojedinim statusnim stvarima koje se odnose na fizička lica), dotle je švajcarski zakonodavac predvideo i opšte i posebne pretpostavke u pojedinim građanskopravnim oblastima, čime je na detaljniji način regulisao ovu materiju.

Obzirom da ćemo posvetiti pažnju jedino priznanju i izvršenju stranih sudskih odluka, a da ćemo samo, na ovom mestu, pomenuti da se na priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka primenjuje Njujorška konvencija o priznanju i izvršenju stranih

² Đ. Vuković, *Priznanje i izvršenje stranih sudskih i drugih odluka koje su sa njima izjednačene*, Banja Luka 1986., 375

³ L.A. Lunc, *Međunarodnoe častnoe pravo*, Moskva 1970., 227-229

⁴ L. Rappe, *Internationales Privatrecht*, Berlin-Frankfurt 1955., 3

⁵ Federal Act on Private International Law of December 18, 1987; Le loi fédérale sur le droit international privé, FF 1988 I 5; A. Samuel, "The New Swiss Private International Law Act", *The International and Comparative Law Quarterly*, vol. 37, no. 3, July, 1988, 681

⁶ Zakon o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja, Sl.list SFRJ br. 43/82, 72/82, Sl.list SRJ br. 46/96

arbitražnih odluka iz 1958.godine⁷, u daljem tekstu ćemo govoriti samo o stranim odlukama, a što će se odnositi na sudske odluke.

Mi ćemo posebno posmatrati i analizirati pretpostavke za priznanje stranih odluka, koje su definisane u SZMPP, a posebno ćemo posvetiti pažnju pojedinim pitanjima izvršenja stranih odluka. Veoma je važno istaći i Lugano konvenciju o nadležnosti i priznanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima⁸, koja je potpisana od strane Švajcarske, zatim članica EU, kao i drugih država, a koja takođe predviđa posebna pravila za priznanje i izvršenje stranih odluka.

- Opšte pretpostavke za priznanje i izvršenje stranih odluka

Strana odluka u Švajcarskoj će se priznati, ukoliko je sud ili drugi organ države u kojoj je donesena odluka bio nadležan, zatim, ako se protiv te odluke, u odnosnoj državi, ne može podneti redovni pravni lek ili je odluka konačna, kao i ako ne postoje sledeći razlozi odbijanja: - ako je strana odluka u suprotnosti sa švajcarskim javnim poretom, - ako jedna od stranaka dokaže da nije bilo uredno pozvana na ročište u stranoj zemlji po kriterijumu svog prebivališta, odnosno, redovnog boravišta, osim, ako se nije upustila u spor bez isticanja prigovora, - ako stranka nije mogla da se koristi sredstvima odbrane, odnosno, ako je povređen švajcarski koncept postupka donošenja odnosne odluke, kao i – ako je spor između istih stranaka u istom predmetu već predmet spora koji se vodi u Švajcarskoj, odnosno, koji je već presuđen, bilo u Švajcarskoj, bilo u nekoj trećoj zemlji, ali pod uslovom da odluka iz te treće zemlje ispunjava sve uslove za priznanje po SZMPP. Isto tako, SZMPP propisuje da strana odluka ne može biti predmet revizije po meritumu⁹.

Zadržaćemo se na navedenim pretpostavkama, imajući u vidu da se one primenjuju na sve odluke bez obzira na vrstu građanskopravnog odnosa na koji se odnose. Kad je u pitanju nadležnost stranog suda, govorimo o pravilima strane zemlje za zasnivanje nadležnosti, što znači da, ako je strani sud bio nadležan po pravilima *lex fori*, priznaće se nadležnost stranog suda i u Švajcarskoj. Zatim, pravosnažnost moramo razlikovati od konačnosti odluke. Najkraće, pravosnažna odluka se ne može više napadati redovnim pravnim lekovima, dok se konačna odluka odnosi na predmet, o kome se ne može više suditi. No, SZMPP predviđa i zabranu povrede javnog poretka, o čemu ćemo kasnije govoriti, s tim da ovde moramo istaći da se ovaj institut mora usko tumačiti, kad govorimo o stranim odlukama koje se odnose na građanskopravne odnose. Zatim, jedna od pretpostavki je i povreda prava tuženog u postupku, što se odnosi na nemogućnost odbrane. Švajcarski zakonodavac je precizirao ovu pretpostavku, za razliku od drugih zakonodavaca, kao što je naš, koji definiše nepravilnost u

⁷ Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, New York, 1958, <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/New-York-Convention-E.pdf>

⁸ Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters Official Journal of the European Union L 339, 21.12.2007, p. 3–41

⁹ Član 27 SZMPP; M.Bernet, N.C.Ulmer, „Recognition and Enforcement of Foreign Civil Judgments in Switzerland“, The International Lawyer, Summer 1993, 331,

postupku, ne određujući na šta se ta nepravilnost odnosi¹⁰. Već donesena odluka u istoj stvari je razumljiva pretpostavka, ali nije razumljiva formulacija ove pretpostavke. Naime, ako se vodi spor u istom predmetu i između istih stranaka u Švajcarskoj, tada se neće priznati strana odluka. Ovde se može postaviti pitanje, vezano za situaciju da postupak u Švajcarskoj može biti obustavljen, što znači da mogu nastupiti posledice za stranku, kojoj nije dozvoljeno priznanje strane odluke. Isto tako, ako je odluka donesena u trećoj zemlji, a odnosi se na isti predmet i iste stranke, SZMPP je predvideo da ona mora da ispunjava uslove za priznanje. Ovde se mogu postaviti dva pitanja: - da li se može dogoditi da se istovremeno podnese zahtev za priznanje te odluke i odluke, čije bi se priznanje odbilo; - da li je postupak u trećoj zemlji pokrenut pre postupka u zemlji, u kojoj je doneta odluka, čije bi se priznanje odbilo. Sličan problem postoji i u srpskom zakonodavstvu¹¹. Najzad, jedna od najbitnijih pretpostavki odnosi se na prebivalište stranke koja se, faktički, protivi priznanju i koja ističe da nije uredno pozvana na ročište po pravu zemlje, u kojoj ima prebivalište ili reodovno boravište. Znači, kriterijum prebivališta ovde ima prednost u odnosu na državljanstvo, kao što je to u drugim zakonodavstvima, a o čemu ćemo govoriti i kasnije, kod konkretnih građankopravnih odnosa, kod kojih je SZMPP definisao posebne pretpostavke.

- Postupak priznanja i izvršenja stranih odluka po SZMPP

SZMPP reguliše i postupak za priznanje i izvršenje stranih odluka, tako što određuje da se zahtev podnosi nadležnom sudu kantona u kome se poziva na stranu odluku. Uz taj zahtev treba priložiti potpun i verodostojan otpравak odluke (original odluke ili overenu kopiju iste), zatim potvrdu o pravosnažnosti, odnosno, o konačnosti, a u slučaju da je strana odluka donesena zbog izostanka, službenu ispravu suda da je lice, koje se nije pojavilo pred sudom, bilo uredno pozvano i da je imalo mogućnost da se koristi sredstvima odbrane u postupku. Ako se neka od stranaka protivi priznanju i izvršenju, ona se može saslušati u ovom postupku. Osim toga, ako se stranka poziva na stranu odluku kao na prethodno pitanje, tada sud može sam odlučiti o priznanju te odluke¹². Interesantno je da se zahteva i postojanje apostila, odnosno, ako strana odluka ne sadrži isti, traži se validacija odluke od strane švajcarskog konzulata u zemlji donošenja odluke. Inače, sva dokumenta moraju biti prevedena na jedan od službenih jezika u Švajcarskoj, bilo da je on nemački, francuski ili italijanski. Nije propisan rok u kome se mora zahtevati priznanje strane odluke, a o čemu ćemo govoriti kod izvršenja.¹³

¹⁰ Član 88, st.1 ZRSZ

¹¹ Član 90 ZRSZ

¹² Član 29 SZMPP, M.Bernet, N.C.Ulmer, 332-333

¹³ International Dispute Resolution Specialty Group, Switzerland - Enforcement of Foreign Judgments, International Lawyers Network, 2, http://iln.com/articles/pub_229.pdf

3. Posebne pretpostavke u SZMPP

Definisanje posebnih pretpostavki za priznanje i izvršenje stranih odluka zahteva od zakonodavca da odredi najbitnije elemente u svakom od građankopravnih odnosa na koji se odluka odnosi. No, posao određivanja ovih pretpostavki može biti olakšan, ako se pođe od osnovnih pravila (tačaka vezivanja) za određivanje merodavnog prava u svakoj od tih oblasti.

-Statusna pitanja (fizička lica, bračni odnosi, poreklo, priznanje deteta)

Kada govorimo o statusnim stvarima vezanim za fizička lica, promena imena koja je izvršena u inostranstvu, priznaće se u Švajcarskoj, ako je punovažna po pravu zemlje prebivališta ili državljanstva podnosioca zahteva¹⁴. Ukoliko se radi o proglašenju nestalog lica umrlim, odluka o navedenoj činjenici, priznaće se u Švajcarskoj, ako je ista donesena u zemlji poslednjeg prebivališta ili državljanstva nestalog lica¹⁵.

Zaključenje braka u inostranstvu se priznaje u Švajcarskoj. Jedino ograničenje se tiče situacije kada jedan od bračnih drugova ima švajcarsko državljanstvo, odnosno, ako oba bračna druga imaju prebivalište u Švajcarskoj, kada će se ispitati da li je do zaključenja braka u inostranstvu došlo usled namere izbegavanja poštovanja uzroka ništavosti po švajcarskom pravu¹⁶. Ako se strana odluka tiče dejstava braka, tada će se ona priznati ako je doneta u zemlji prebivališta ili redovnog boravišta jednog od bračnih drugova¹⁷. Ako se strane odluke odnose na bračnoimovinski režim, tada će se one priznati u Švajcarskoj, ako su: - donete ili priznate u zemlji prebivališta tuženog bračnog druga; - ako su donete ili priznate u zemlji prebivališta bračnog druga koji je tužilac, a u slučaju kada tuženi bračni drug nema prebivalište u Švajcarskoj; - ako su donete ili priznate u zemlji čije je pravo, po odredbama SZMPP, merodavno za odlučivanje o bračnoimovinskom režimu odnosnih bračnih drugova, kao i – ako su donete ili priznate u zemlji u kojoj se nalaze nepokretnosti, ukoliko se pitanje vezano za bračnoimovinski režim odnosi na nepokretne stvari¹⁸.

Strane odluke o razvodu braka se priznaju u Švajcarskoj, ako su donete u zemlji prebivališta ili redovnog boravišta, odnosno, zemlji državljanstva jednog od bračnih drugova ili ako su priznate u jednoj od ovih zemalja. Ali, ako je odluka doneta u zemlji čije državljanstvo nema ni jedan od bračnih drugova ili ga ima samo bračni drug koji je podneo tužbu za razvod, tada će se ona priznati u Švajcarskoj¹⁹: - ako je bar jedan od bračnih drugova imao prebivalište ili redovno boravište u toj zemlji, i u situaciji kada tuženi bračni drug nije imao prebivalište u Švajcarskoj, u momentu podnošenja zahteva za priznanje; - ako se tuženi bračni drug upustio u postupak, bez

¹⁴ Član 39 SZMPP

¹⁵ Član 42 SZMPP

¹⁶ Član 45 SZMPP

¹⁷ Član 50 SZMPP

¹⁸ Član 58, st.1 SZMPP

¹⁹ M.Bemet, N.C.Ulmer, 320

isticanja prigovora nenadležnosti stranog suda, kao i – ako je tuženi bračni drug izričito pristao na priznanje te odluke u Švajcarskoj²⁰.

SZMPP sadrži odredbe i o poreklu deteta po rođenju. Strane odluke koje se odnose na utvrđivanje ili osporavanje porekla deteta priznaće se u Švajcarskoj, ako su donete u zemlji redovnog boravišta deteta ili u zemlji njegovog državljanstva, odnosno, ako to nije slučaj, onda, ako je ta odluka doneta u zemlji državljanstva ili prebivališta oca ili majke deteta²¹. Ako se strana odluka odnosi na priznanje deteta, primeniće se iste tačke vezivanja, kao i na odluke koje se tiču porekla²². Ovde se primarno primenjuju tačke vezivanja vezane za dete, a u svrhu pozitivne odluke o priznanju strane odluke, uzimaju se u obzir i tačke vezivanja vezane za jednog od roditelja deteta.

Drugačija su pravila koja se odnose na priznanje stranih odluka koje se odnose na usvojenje. One će se priznati u Švajcarskoj, ako je do usvojenja došlo u zemlji prebivališta ili državljanstva usvojioca, ili bračnih drugova usvojlaca, ako oba bračna druga usvajaju. Ako usvojenje zasnovano po stranom pravu, ima suštinski različito dejstvo od veze porekla, po švajcarskom pravu, tada će se odnosna strana odluka priznati samo sa dejstvom koje je definisano u zemlji usvojenja²³. Kao što vidimo, kod usvojenja SZMPP tačke vezivanja su određene po licu koje usvaja, a ne po usvojeniku.

- Naslednopravni odnosi

Odredbe SZMPP predviđaju, kod priznanja i izvršenja stranih odluka koje se odnose na nasleđivanje, primenu autonomije volje. Naime, strana odluka će se priznati, ako je doneta u državi poslednjeg prebivališta ostavioca, odnosno, u zemlji čije je pravo ostavilac odabrao za primenu na njegovu zaostavštinu ili je ta odluka priznata u jednoj od ovih država. Isto tako, ako se strana odluka odnosi na nepokretnosti, tada će se ona priznati, ako je doneta u zemlji u kojoj se nalaze te nepokretnosti. U slučaju da se radi o stranoj odluci, koja se odnosi na nepokretnosti, a koja je donesena u zemlji koja predviđa isključivu nadležnost, tada će se priznati odluke i isprave koje potiču iz te zemlje²⁴. Kad je u pitanju forma testamenta, primenjuje se Haška konvencija o sukobu zakona u pogledu oblika testamentalnih raspolaganja iz 1961. Ovaj akt se primenjuje na sve forme raspolaganja za slučaj smrti²⁵. Odredbe Haške konvencije predstavljaju unutrašnje pravo kod forme testamenta i u našoj zemlji²⁶. Autonomija volje je, ipak, ograničena putem *lex rei sitae* nepokretnih stvari.

²⁰ Član 65 SZMPP

²¹ Član 70 SZMPP

²² Član 73 SZMPP

²³ Član 78 SZMPP

²⁴ Član 96, st. 1 i 2 SZMPP

²⁵ Član 93 SZMPP

²⁶ Član 31 ZRSZ

- Stvarnopravni odnosi

Ako se radi o materiji stvarnih prava, tada će se strane odluke koje se tiču nepokretnosti, priznati, ako su donesene u zemlji nalaženja istih, odnosno, ako su u toj zemlji priznate (*lex rei sitae*). Ukoliko se strane odluke odnose na pokretne stvari, tada će se one priznati u Švajcarskoj, ako su donete u zemlji prebivališta tuženog, zatim, ako su donete u zemlji u kojoj se te stvari nalaze, a tuženik, istovremeno, ima u toj zemlji redovno boravište ili ako su donete u zemlji izbranog suda²⁷. Kao što vidimo, ova pravila se odnose na spor. To je bitno istaći, obzirom da se, kad su u pitanju stvari, može raditi i o njihovom statusu. Isto tako, primećujemo da je definisanjem prebivališta tuženog, kao tačke vezivanja, SZMPP pokušao da odredi i merilo za definisanje mobilnog sukoba zakona, koji može nastati kad su u pitanju pokretne stvari. No, švajcarski zakonodavac je odredio i mogućnost određivanja nadležnosti stranog suda po principu autonomije volje, a što bi bilo priznato u Švajcarskoj.

- Intelektualna svojina

SZMPP određuje i pretpostavke za priznanje stranih odluka koje se odnose na pravo intelektualne svojine, ali je veća pažnja posvećena odlukama koje se odnose na povrede prava iz ove oblasti. Definisana su dva kriterijuma za priznanje ovih odluka: domicil – prebivalište tuženog i mesto, u kome je zahtevana zaštita prava intelektualne svojine. Strana odluka će se priznati, ako je donesena u državi prebivališta tuženog, kao i u državi u kojoj je tražena zaštita ovog prava i kada tuženi nema prebivalište u Švajcarskoj. Sa druge strane, ako se strane odluke odnose na punovažnost ili upisivanje prava intelektualne svojine, tada će se one priznati u Švajcarskoj, ako su donete u državi u kojoj je zaštita tražena, odnosno, ako su u toj državi već priznate²⁸.

- Ugovorni i vanugovorni odnosi

SZMPP je veliku pažnju posvetio oblastima ugovornog prava i deliktne radnji, ali samo kad je u pitanju određivanje merodavnog prava i nadležnosti. Neuporedivo manje prostora je posvećeno priznanju stranih odluka u ovim oblastima. Interesantno je da su u istoj odredbi definisane pretpostavke za strane odluke iz obe navedene oblasti. Ako se radi o stranoj odluci, koja se odnosi na potraživanje iz obligacionog prava, tada će se one priznati ako su donete u prebivalištu tuženog ili su donete u državi, u kojoj tuženi ima redovno boravište, ali se, tada, potraživanje mora odnositi na delatnost, koja je preduzeta u toj državi. Zatim, ako se strana odluka odnosi na ugovornu obavezu, priznaće se, ako je doneta u državi izvršenja te obaveze i ako tuženi

---

²⁷ Član 108 SZMPP

²⁸ Član 111 SZMPP

nije imao prebivalište u Švajcarskoj²⁹.

Ako se strana odluka odnosi na potrošački ugovor, priznaće se, ako je doneta u državi prebivališta ili redovnog boravišta potrošača³⁰ i ako su ispunjeni uslovi definisani u SZMPP koji se odnose na određivanje merodavnog prava kod potrošačkog ugovora³¹.

Svega dve odredbe su definisane u okviru priznanja stranih odluka u vanugovornim odnosima. Pre svega, ako se strana odluka odnosi na neosnovano obogaćenje (kao kvazidelikta), tada će se ona priznati, ako je doneta u mestu radnje ili u mestu u kome je nastupila posledica izvršenja te radnje, kao i ako tuženi nije imao prebivalište u Švajcarskoj u tom momentu. Ako se strana odluka odnosi na neku obavezu iz delikta, tada će se ona priznati ako je doneta u državi u kojoj je izvršen delikt, odnosno, u kojoj je nastupila posledica i ako tuženi nije imao prebivalište u Švajcarskoj³².

- Status pravnih lica

Zahtevi mogu nastati i ako su u pitanju pravna lica - društva. SZMPP posvećuje posebnu glavu društvima i određuje pretpostavke za priznanje stranih odluka koje se odnose na navedene zahteve. One će se priznati u Švajcarskoj, ako su donete ili priznate u državi sedišta društva i ako tuženi nije imao prebivalište u Švajcarskoj. Moramo reći, da se uglavnom određuje isključiva nadležnost po kriterijumu sedišta, kad je u pitanju pokretanje postupka u vezi sa društvom. Isto tako, odnosne strane odluke će se priznati, ako su donesene u državi prebivališta ili redovnog boravišta tuženog³³. Inače, u Švajcarskoj se priznaje status pravnih lica osnovanih u drugim zemljama. Švajcarsko međunarodno privatno pravo bazira navedenu činjenicu na principu inkorporacije, kao što je to i u Engleskoj, skandinavskim zemljama, Španiji, itd. Za definisanje merodavnog prava je zakonsko sedište (po kriterijumu osnivanja) jedino relevantno. A što se tiče mesta poslovanja, ono je sekundarno u odnosu na sedište. Kriterijum osnivanja, kao primarni, kod određivanja merodavnog prava kod pravnih lica, nosi sa sobom opasnosti koje se odnose na zasnivanje fiktivnog sedišta, odnosno, određivanja prava po mestu koje nema nikakve veze sa mestom u kome pravno lice obavlja delatnost. No, takva rešenja nalazimo u većini zakonodavstava³⁴.

- Stečaj

SZMPP je posvetio posebnu glavu stranim odlukama koje se odnose na stečaj i poravnanje. U toj glavi nalazimo odredbe koje definišu ne samo pretpostavke za pri-

²⁹ Član 149, st.1 i st.2, t. a) SZMPP

³⁰ Član 149, st.2 t. b) SZMPP

³¹ Član 120, st.1 SZMPP

³² Član 149, st.2, t. e) i f) SZMPP

³³ Član 165, st.1 SZMPP

³⁴ Kao što je naše, koje razlikuje mesto osnivanja kao primarnu tačku vezivanja i stvarno sedište, ako se po pravu druge zemlje, a ne po mestu osnivanja, smatra da to društvo ima mesto poslovanja u toj zemlji. Član 17 ZRSZ

znanje ovih odluka, kao i postupak priznanja, već i pravna dejstva strane odluke. Strana odluka o stečaju koja je doneta u državi prebivališta ili sedišta dužnika priznaće se u Švajcarskoj na osnovu zahteva stečajnog upravnika iz zemlje pokretanja stečajnog postupka, odnosno poverilaca. Ta odluka će se priznati, ako je izvršna u državi u kojoj je doneta, kao i ako ne postoje opšti razlozi za odbijanje priznanja, o čemu je napred bilo reči. Naravno, traži se i postojanje uzajamnosti sa državom donošenja odluke³⁵. Sam zahtev za pokretanje postupka priznanja podnosi se sudu mesta nalaženja imovine u Švajcarskoj³⁶. Pravna dejstva strane odluke se određuju po *lex fori*³⁷. Strana stečajna odluka nije detaljno definisana u SZMPP, što znači da je možemo odrediti i kao odluku koja se odnosi na pokretanje stečajnog postupka, kao i odluku koja se odnosi na zaključenje tog postupka. Treba napomenuti da se sve odredbe o priznanju stranih stečajnih odluka primenjuju i na strane odluke koje se odnose na poravnanje i slične postupke u vezi sa insolventnošću dužnika.

4. Izvršenje stranih odluka

Do 31.12. 2010.godine, Švajcarska je imala 26 različitih sistema građanskog postupka (po jedan za svaki kanton). To je otežavalo izvršenje stranih odluka. Od 1.1.2011., stupio je na snagu švajcarski Zakon o parničnom postupku³⁸, koji izvršni postupak reguliše na jedinstven način za celu državu. Ipak, pravosudna organizacija je regulisana kantonalnim, a ne federalnim zakonom, a u vezi sa tim razlikuje se i službeni jezik u zavisnosti u kom kantonu se vodi izvršni postupak³⁹. Pravo po *lex fori* se uvek primenjuje na izvršenje stranih odluka. Što se tiče roka za izvršenje stranih odluka, moramo, prvo, reći da je pitanje zastarelosti odluka materijalno, a ne procesno pitanje, po švajcarskom pravu. Ne postoji tačno određen rok za izvršenje stranih odluka, pa se, tako, strana odluka može izvršiti u Švajcarskoj sve dok je izvršna u zemlji donošenja⁴⁰. To je odredba koja je predviđena i u SZMPP i u Lugano konvenciji⁴¹.

5. Lugano konvencija

Švajcarska je potpisnica mnogih bilateralnih i multilateralnih sporazuma koji se odnose na priznanje i izvršenje stranih odluka. No, najviše primenjivan akt u ovoj

³⁵ Član 166, st.1 SZMPP

³⁶ Član 167, st.1 SZMPP

³⁷ Član 170, st.1 SZMPP

³⁸ Swiss Civil Procedure Code of 19 December 2008, <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/20061121/201801010000/272.pdf>; S.Giroud, "The Unified Swiss Code of Civil Procedure: A Major Development in Swiss Litigation", *Litigation, Arbitration&Dispute Resolution*, (ed.O.Hargreaves), Executive View, 2010, 138,

³⁹ D.A.Hofmann, O. M.Kunz, „Enforcement of Foreign Judgments, October 2018., <https://gettingthedealthrough.com/area/46/jurisdiction/29/enforcement-foreign-judgments-switzerland/>, pristup: 10.10.2018

⁴⁰ D.A.Hofmann, O. M.Kunz, „Enforcement of Foreign Judgments in Switzerland“, *Enforcement of Foreign Judgments*, (ed.P.Doris), Law Business Research, London 2017., 92

⁴¹ Ibid.

oblasti je Lugano konvencija iz 2011.godine, koja je zamenila prethodnu Lugano konvenciju iz 1988⁴². Posvetićemo pažnju Lugano konvenciji kao najznačajnijem multilateralnom sporazumu koji je potpisala Švajcarska u ovoj oblasti. No, put do donošenja sadašnje Lugano konvencije bio je dugačak. Naime, šest članica EEZ su 1968. godine potpisale Briselsku konvenciju o nadležnosti i priznanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima⁴³. Ali, 1988.godine su članice EFTA zaključile Lugano konvenciju sa istim nazivom, odnosno, sa istim tekstom, kako bi bile primenjivane odredbe u ovoj oblasti i na zemlje koje nisu bile članice EEZ. Međutim, kasnije je, u okviru EU, doneta Uredba 44/2000⁴⁴ koja se odnosila na istu materiju i koja je zamenila Briselsku konvenciju. Obzirom da Lugano konvencija nije bila više u skladu sa novim pravilima u okviru pomenute Uredbe, bilo je potrebno revidirati njene odredbe i druga revidirana Lugano konvencija je potpisana 30.10. 2007., od strane EU, Danske, Islanda, Norveške i Švajcarske. Obzirom da je EU potpisala Lugano konvenciju, ona je postala instrument komunitarnog prava za čije tumačenje je nadležan Evropski sud pravde. Švajcarska je ratifikovala Lugano konvenciju 20.10. 2010., sa dejstvom od 1.1.2011.

Osvrnućemo se na najbitnije odredbe Lugano konvencije u vezi sa priznanjem i izvršenjem stranih odluka. Pre svega, ovaj akt se odnosi samo na strane sudske odluke, bez obzira na naziv same odluke, odnosno, bez obzira da li se radi o presudi, nalogu, izvršnom aktu i sl⁴⁵. Ono što predstavlja najvažniju karakteristiku ove Konvencije, kada govorimo o priznanju i izvršenju stranih odluka, odnosi se na automatsko priznanje u drugim zemljama potpisnicama. Sudska odluka koja je donesena u jednoj zemlji potpisinici, priznaće se u drugoj, bez sprovođenja posebnog postupka. Definiše se i postupanje suda, ako je priznanje strane odluke prethodno pitanje, što znači da će sud, pred kojim se vodi postupak, koji zavisi od priznanja strane odluke, doneti odluku i o priznanju te odluke⁴⁶. Strana odluka se neće priznati ako je u suprotnosti sa javnim poretkom zemlje priznanja, zatim, ako je povređeno procesno pravo, tj., ako tuženi nije bio blagovremeno obavestavan o radnjama u postupku, niti su mu dostavljani pozivi za ročišta, kao i ako je strana odluka protivrečna sudskoj odluci koja je doneta u istoj stvari, između istih stranaka u zemlji priznanja, odnosno, u nekoj drugoj zemlji, bilo da je ona potpisnica ili ne⁴⁷. Ova Konvencija sadrži i odredbu koja je istovetna odredbi SZMPP, a odnosi se na to da se strana odluka ne sme ispitivati obzirom na njen meritum⁴⁸. Kad je u pitanju izvršenje strane odluke, ona će se izvršiti u zemlji potpisnici, ako je pravosnažna u zemlji donošenja. Potrebno je podneti pot-

⁴² L.Wyss, „Switzerland – “Present attitude toward enforcement of foreign money judgments“, Chapter fom Enforcement Money Judgments, Juris net, 2014, 3-4

⁴³ Informacija o značaju Lugano konvencije, <https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Lugano%20konvencija,informacija%20o%20znacaju.pdf>

⁴⁴ Council Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, Official Journal of the European Communities, L 012, 16/01/2001, p. 1-23

⁴⁵ Član 32 Lugano konvencije

⁴⁶ Član 33, st.1 i st.3 Lugano konvencije

⁴⁷ Član 34 Lugano konvencije

⁴⁸ Član 36 Lugano konvencije

vdu o izvršenju⁴⁹.

Mesna nadležnost suda u zemlji izvršenja strane odluke određuje se na osnovu domicila stranke protiv koje se traži izvršenje⁵⁰, a postupak podnošenja zahteva se definiše po *lex fori*, tj., po mestu izvršenja⁵¹. Iako se priznanje stranih odluka sprovodi „automatski“, odnosno, bez sprovođenja postupka priznanja i izvršenja, moramo reći da ne možemo sasvim da prihvatimo tu činjenicu, imajući u vidu odredbe ove Konvencije. Naime, Konvencija definiše razloge za odbijanje, odnosno, definiše razlog koji se definiše i u drugim zakonodavstvima, a to je povreda javnog poretka. Osim toga, daje se prednost odlukama donesenim ranije u zemlji priznanja, ako se ona odnosi na isti predmet i iste stranke, kao i strana odluka. Isto tako, izvršenje se vrši po *lex fori*, što predstavlja opšte pravilo i što, takođe, ograničava dejstva strane odluke. Znači, postoji ispitivanje strane odluke u smislu navedenih razloga za odbijanje, iako su ti razlozi opšti, odnosno, oni štite, kako pravni poredak zemlje priznanja, tako i prava tuženog. Inače, švajcarsko Savezno veće je depozitar Lugano konvencije⁵².

6. Neke karakteristike priznanja stranih odluka u Švajcarskoj

Da bi mogli da definišemo najvažnije karakteristike odredaba SZMPP koje regulišu priznanje stranih odluka, moramo da se osvrnemo na neke od bitnih principa opšteg regulisanja Međunarodnog privatnog prava u Švajcarskoj. Naime, ovu naučnu disciplinu u Švajcarskoj karakterišu sledeći principi: - prebivalište; - autonomija volje; - pozitivan stav prema priznanju stranih odluka; i – diskreciono odlučivanje sudije⁵³. Princip prebivališta je glavni vezivni faktor u građanskopravnim odnosima sa elementom inostranosti u Švajcarskoj. Prebivalište je odlučujuća činjenica kod statusa fizičkih i pravnih lica, odnosa između bračnih drugova, kod razvoda, nasleđivanja i kod pojedinih oblika šteta. *Lex nationalis*, odnosno, državljanstvo predstavlja supsidijarno pravilo, osim kada se radi o zajedničkom državljanstvu obe stranke u nekom odnosu⁵⁴. Autonomija volje je sledeći princip kome švajcarsko Međunarodno privatno pravo daje veliki prostor. Moguće je ovim putem odrediti merodavno pravo u ugovornim odnosima i slučajevima vezanim za pravna lica. Isto tako, ovaj princip se primenjuje i kod bračnog imovinskog režima, nasleđivanja, ali i kod šteta. Autonomija volje je ograničena, kad je potrebno zaštititi javni poredak⁵⁵. Treći princip se odnosi na liberalno priznanje stranih odluka. Uzajamnost se ne traži, osim ako su u pitanju strane stečajne odluke. Strana nadležnost sudova je vrlo široko prihvaćena. No, ovde postoji i izuzetak vezan za odluke koje su donete u oblasti ugovornih obaveza i delikata, ako

⁴⁹ Član 38, st.1 Lugano konvencije

⁵⁰ Član 39, st.2 Lugano konvencije

⁵¹ Član 40, st.1 Lugano konvencije

⁵² Član 69, st.2 Lugano konvencije

⁵³ F. Dessemontet, W.Stoffel, *Private International Law*, 4

<https://www.unil.ch/files/live/sites/cedidac/files/Articles/Intro%20Sw%20Law.pdf>

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ F. Dessemontet, W.Stoffel, 4-5

se prebivalište tuženog nalazi u Švajcarskoj⁵⁶. Što se tiče četvrtog principa, uzimajući u obzir klauzule izuzetka i imperativnih odredaba švajcarskog i stranog prava, daju sudiji veoma bitno pravo diskrecionog odlučivanja u svakom takvom slučaju⁵⁷. Osnovni princip kod priznanja stranih odluka je definisanje da strana odluka mora biti doneta u zemlji u kojoj tuženi ima prebivalište, odnosno, ako je tuženi prihvatio nadležnost suda u toj zemlji. Ponovimo da priznanje ne zavisi od uzajamnosti. Isto tako, priznanje strane odluke će se odbiti, ako jedna od stranaka dokaže da nije bilo uredno obavješavana o toku postupka, kao i ako je u postupku pred stranim sudom došlo do povrede osnovnih principa švajcarskog procesnog prava.

Ne možemo reći da postoji problem kod priznanja stranih odluka u Švajcarskoj, pogotovo, ako te odluke „dolaze“ iz zemalja koja na sličan način regulišu ovu oblast. Razlog tome je i prevashodna primena principa opšteg foruma, koja se bazira na prebivalištu ili boravištu tuženog na teritoriji države suda koji je doneo odluku. Isto tako, neće biti problem za priznanje stranih odluka koje su donete u državama, u kojima postoje alternativni kriterijumi za priznanje stranih odluka, a što se odnosi na državljanstvo jedne od strana u građanskopravnom odnosu, zatim na mesto izvršenja pravne obaveze, mesto nalaženja stvari, teritoriji na kojoj je preduzeta štetna radnja ili na kojoj je nastala štetna posledica, ako se radi o vanugovornim odnosima, kao i na druge kriterijume, odnosno, tačke vezivanja⁵⁸. No, problem može nastati u vezi sa priznanjem stranih odluka koje se odnose na pitanja u vezi sa brakom. Naime, ako tuženi bračni drug koji se razvodi, ima prebivalište u Švajcarskoj u vreme podizanja tužbe za razvod pred stranim sudom, ta odluka se neće priznati u Švajcarskoj. Ova odredba je dosta stroga, imajući u vidu da je potreban liberalniji pristup u materiji bračnih i, uopšte, ličnih odnosa. Ovakvo rešenje je i u koliziji sa primenom principa autonomije volje stranaka u uređivanju ovih i sličnih građanskopravnih odnosa. Osim toga, tuženi bračni drug može prihvatiti nadležnost stranog suda, čime on utiče na zasnivanje sudske nadležnosti, a, isto tako, on se može saglasiti sa priznanjem te odluke u Švajcarskoj. Neki autori smatraju da je ovo rešenje podložno kritici⁵⁹.

Jedan od ključnih problema kod definisanja pretpostavki za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka odnosi se na pitanje, da li treba definisati opšte uslove za sve strane odluke u građanskopravnim stvarima, kao što je to učinio srpski, mađarski, kao i drugi zakonodavci ili treba definisati pojedine posebne pretpostavke za pojedine strane odluke u zavisnosti na koji predmet se one odnose, kao što je to učinio švajcarski zakonodavac. Moramo reći da sve više dolazi do izražaja princip upodobljavanja strane odluke sa domaćom odlukom, a ne princip proširenja dejstava strane odluke i da će strana odluka, koja je priznata, imati sva ona dejstva, koja ima i odgovarajuća domaća odluka⁶⁰. Međutim, ne možemo se uvek složiti sa ovakvim shvatanjem. Si-

⁵⁶ F. Dessemontet, W.Stoffel, 5

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ M.Ročkomanović, „Švajcarski propisi o nadležnosti domaćih i stranih sudova u odnosima međunarodnog privatnog prava“, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, br.54, Centar za publikacije, 2009, 10

⁵⁹ M.Ročkomanović, 10-11

⁶⁰ T.Varadi, Međunarodno privatno pravo, Novi Sad 1990., 363

gurno je da stranu odluku treba tretirati kao domaću, ali treba voditi računa o njenoj sadržini i o dejstvima, koje ta sadržina može da proizvede na domaćoj teritoriji. Kad govorimo o upodobljavanju, na neki način, govorimo o izjednačavanju dejstava strane odluke sa dejstvima domaće odluke. Treba imati na umu da je, uvek, potrebno da nadležni sud pokrene postupak priznanja strane odluke, tako da, tek, na osnovu domaće odluke o priznanju dolazi do mogućnosti da ta odluka proizvede dejstva na domaćoj teritoriji⁶¹. Znači, kada govorimo o dejstvima strane odluke, da je strana odluka izjednačena sa domaćom, tek, nakon priznanja. Znači, strana odluka se može primenjivati na domaćoj teritoriji, dok se ne podnese predlog za njeno priznanje i dok se ne pokrene postupak za priznanje.

Najveći problem, kada govorimo o uslovima za priznanje stranih odluka u SZMPP, pojavljuje se kod nepravilnosti u postupku, odnosno, kod utvrđivanja povrede prava tuženog pred stranim sudom i kod povrede javnog poretka. Kad govorimo o povredi prava tuženog u postupku pred stranim sudom, imamo u vidu sve građanskopravne postupke, kojima je ovaj razlog za odbijanje strane odluke zajednički. Naravno, kod povrede prava tuženog, moramo voditi računa i o drugim kriterijumima vezanim za tuženog, a to je prebivalište tuženog u zemlji vođenja postupka i upuštanje u spor, a što propisuje švajcarski zakonodavac.

Švajcarski zakonodavac ne definiše javni poredak, već samo navodi da se strano pravo neće primenjivati, ako je protivno javnom poretku te zemlje.⁶² Institut javnog poretka je relativno nejasan u švajcarskom pravu, kao i u drugim pravima. Ne treba mešati pravičnost stranih odluka sa javnim poretkom. Sa jedne strane imamo formalne uslove za priznanje stranih odluka, a sa druge sadržinu te odluke⁶³, što znači da se ne možemo upuštati u ispitivanje materijalnog prava koje je primenio strani sud, što znatno sužava prostor za ocenu povrede javnog poretka države priznanja, odnosno, Švajcarske, u našem slučaju.

Inače, strane odluke ili isprave koje se odnose na građanska stanja mogu da se upišu u registre, na osnovu odobrenja kantonalnih vlasti u Švajcarskoj⁶⁴. Moramo reći i da su troškovi postupka priznanja visoki u Švajcarskoj, kako zbog sudskih troškova, tako i zbog troškova advokata⁶⁵.

7. Zaključak

SZMPP je, kod definisanja pretpostavki za priznanje stranih odluka, napravio korak napred u odnosu na ostala zakonodavstva, u vreme kada je donet. To se, pre svega, odnosi na definisanje posebnih pretpostavki za priznanje i izvršenje stranih odluka. No, definisanje posebnih pretpostavki nosi sa sobom dva moguća problema.

⁶¹ V.Čolović, *Međunarodno privatno pravo*, Banja Luka 2012., 286

⁶² Član 17 SZMPP

⁶³ D.A.Hofmann, O. M.Kunz, *Enforcement of Foreign Judgments*, October 2018.

⁶⁴ M.Pak, *Međunarodno privatno pravo*, Beograd 1991., 124

⁶⁵ M.Pak, 125

Prvi problem se odnosi na mogućnost da zakonodavac ne predvidi neku pretpostavku vezanu za neku specifičnost samog građanskopravnog odnosa na koji se odluka odnosi. Samim tim nastaje pravna praznina i neophodnost analogne primene drugih pretpostavki, koje neće uvek moći da se primenjuju kao uslov priznanja. Drugi problem proizlazi iz prvog, a odnosi se na diskreciono postupanje suda u situacijama, kada ne postoje u zakonu konkretne pretpostavke za priznanje stranih odluka, kada se može dogoditi da sud slobodno ocenjuje da li su ispunjeni uslovi za priznanje strane odluke ili ne. Taj problem postoji u skoro svim zakonodavstvima i teško je rešiv. Naime, svaki građanskopravni odnos ima svoje specifičnosti, ali i svaki postupak, u kome je doneta odluka koja se odnosi na određeni predmet, može imati svoje specifičnosti, koje ne mogu da se uzmu u obzir prilikom priznanja strane odluke u drugoj državi, upravo zbog ograničenosti pretpostavki za priznanje.

Što se tiče prebivališta tuženog kao kriterijuma definisanja nadležnosti stranog suda koji je doneo odluku i samog priznanja strane odluke, sigurno je da prebivalište bliže vezuje jedno lice sa određenim mestom, ali se može, isto tako, postaviti pitanje koliko dugo neko lice ima prebivalište u određenom mestu, zatim, kakav je status prebivališta u odnosnoj državi, imajući u vidu da na različite načine možemo definisati ovaj institut, kao i da li postoji bliža povezanost tog lica sa nekom drugom državom. Naravno, i kod državljanstva, kao kriterijuma, mogu se postaviti ista pitanja. No, ako bi morali da odgovorimo na pitanje, koji je od ova dva instituta bliže povezan sa jednim licem, moramo reći da je to državljanstvo, imajući u vidu način njegovog sticanja i gubitka (otpusta, odricanja). U svakom slučaju, u Švajcarskoj se zabranjuje priznanje stranih odluka protiv lica koja su imali prebivalište u toj zemlji u vreme donošenja te odluke⁶⁶. Ovde se polazi i od opšteg foruma, a odnosi se i na lica koja nemaju švajcarsko državljanstvo⁶⁷.

Ipak, posebne pretpostavke omogućavaju brže sprovođenje postupka priznanja i izvršenje stranih odluka, a one uzimaju u obzir većinu karakteristika građanskopravnih odnosa na koje se te odluke odnose. Naravno, one su i pravične, imajući u vidu da se sud države priznanja, prilikom utvrđivanja da li strana odluka ispunjava pretpostavke, fokusira na karakteristike određenog građanskopravnog odnosa, koji je predmet strane odluke.

Literatura:

Monografije, udžbenici, članci:

- Baumgartner S.P., "How Well Do US Judgments Fare in Europe?", Akron Law Publications, The University of Akron, January 2007.

⁶⁶ S.P.Baumgartner, "How Well Do US Judgments Fare in Europe?", Akron Law Publications, The University of Akron, January 2007, 190

⁶⁷ No, postoji mogućnost da švajcarski državljani prihvate nadležnost stranog suda, kada će se odluka priznati, odnosno, prihvaćiće se nadležnost stranog suda; Y.Zeynalova, „The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgments: Is It Broken and How Do We Fix It?“, Berkeley Journal of International Law 2013, vol.31, Issue 1, art.4, 165

- Čolović V., Međunarodno privatno pravo, Banja Luka 2012.
- Hofmann D.A., Kunz O.M., „Enforcement of Foreign Judgments in Switzerland“, Enforcement of Foreign Judgments, (ed.P.Doris), Law Business Research, London 2017.
- Lunc L.A., Meždunarodnoe častnoe pravo, Moskva 1970.
- Pak M., Međunarodno privatno pravo, Beograd 1991.
- Rappe L., Internationales Privatrecht, Berlin-Frankfurt 1955.
- Ročkomanović M., „Švajcarski propisi o nadležnosti domaćih i stranih sudova u odnosima međunarodnog privatnog prava“, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, br.54, Centar za publikacije, 2009.
- Samuel A., “The New Swiss Private International Law Act”, The International and Comparative Law Quarterly, vol. 37, no. 3, July, 1988.
- Varadi T., Međunarodno privatno pravo, Novi Sad 1990.
- Vuković Đ., Priznanje i izvršenje stranih sudskih i drugih odluka koje su sa njima izjednačene, Banja Luka 1986.
- Wyss L., „Switzerland – “Present attitude toward enforcement of foreign money judgments“, Chapter fom Enforcement Money Judgments, Juris net, 2014.
- Zeynalova Y., „The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgments: Is It Broken and How Do We Fix It?“, Berkeley Journal of International Law 2013, vol.31, Issue 1, art.4

Izvori preuzeti sa Interneta:

- Bernet M., Ulmer N.C., „Recognition and Enforcement of Foreign Civil Judgments in Switzerland“, The International Lawyer, Summer 1993, <https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2956&context=til>
- Dessemontet F., Stoffel W., Private International Law, <https://www.unil.ch/files/live/sites/cedidac/files/Articles/Intro%20Sw%20Law.pdf>
- Giroud S., The Unified Swiss Code of Civil Procedure: A Major Development in Swiss Litigation”, Litigation, Arbitration&Dispute Resolution, (ed.O.Hargreaves), Executive View, 2010., https://www.kkg.pl/wp-content/uploads/2015/02/1_2_3_4__6_2010_PDF_EN.compressed.pdf
- Hofmann D.A., Kunz O.M. , Enforcement of Foreign Judgments, October 2018., <https://gettingthedealthrough.com/area/46/jurisdiction/29/enforcement-foreign-judgments-switzerland/>
- Informacija o značaju Lugano konvencije, <https://arhiva.mpravde.gov.rs/images/Lugano%20konvencija,informacija%20o%20znacaju.pdf>
- International Dispute Resolution Specialty Group, Switzerland - Enforcement of Foreign Judgments, International Lawyers Network, http://iln.com/articles/pub_229.pdf

Zakonodavstvo:

- Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, New York, 1958, <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/New-York-Convention-E.pdf>
- Council Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, Official Journal of the European Communities, L 012, 16/01/2001, p. 1-23
- Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, Official Journal of the European Union L 339, 21.12.2007, p. 3–41
- Federal Act on Private International Law of December 18, 1987. (Le loi fédérale sur le droit international privé, FF 1988 I 5)
- Swiss Civil Procedure Code of 19 December 2008, <https://www.admin.ch/opc/en/classifiedcompilation/20061121/201801010000/272.pdf>
- Zakon o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja, Sl.list SFRJ br. 43/82, 72/82, Sl.list SRJ br. 46/96

Prof. Vladimir Čolović, Ph.D

Principal Research Fellow

Institute of Comparative Law, Belgrade

RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGMENTS IN SWISS LAW

Summary

The Swiss Federal Act on Private International Law, adopted in 1987, regulates the conditions for the recognition and enforcement of foreign judgments defining the general assumptions that apply to all decisions, as well as the specific assumptions they apply to judgments, depending on the areas in which they are made. On that way, the Swiss legislator has determined the specificities that exist in all the cases of civil law relations to which the judgments relate. What we can extract as a common feature of the system of recognition and enforcement of foreign judgments in Switzerland is the defendant's domicile, both in defining the jurisdiction of the foreign court that took the decision, as well as in exercising the rights of that person in the proceedings before that court. Likewise, Switzerland is a signatory to the Lugano Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of foreign judgments, which was adopted in 2011, and whose signatory is the EU, as well as some of the non-member countries. The paper focuses on most of the assumptions for recognition within spe-

cific areas of civil law relations, as well as some aspects of the enforcement of foreign judgments.

Key words: *Switzerland, foreign judgment, recognition, enforcement, jurisdiction, Lugano Convention.*